

19/10/2025

Journée de la commémoration nationale

Allocution de Madame Claudine Muller, Directrice du LTPES

Här Chamberpresident, Här Minister, léif Membere vum Comité pour la Mémoire de la 2e Guerre Mondiale, léif Éieregäscht, léif Membere vun de Schoulgemeinschaften vum LEM a vum LTPES,

Mir hunn eis haut hei versammelt, fir un déi däischterst Zäit vun eisem Land, an iwwerhaapt vun der ganzer Welt ze erënneren, fir un d'Leit hei zu Lëtzebuerg ze erënneren, déi während dem 2. Weltkrich ënnert der Occupatioun vun Nazidäitschland gelidden a géint dësen Terrorregime gekämpft hunn.

Wéi ech mer iwwerluecht hunn, wat ech haut hei soe kéint, hunn ech mech gefrot, wat Erënneren am Joer 2025 bedeit, fir mech perséinlech, fir meng Kanner, fir eis Schüler&Schülerinnen, fir eis als Gesellschaft.

Ech selwer hu jo keng eegen Erënnerung un dës schlëmm Zäit. Meng Erënnerung ass eng Erënnerung aus zweeter Hand. Ech erënnere mech drun, datt mäi Papp vu sengem Monni Aloyse erzielt huet, deen aus dem KZ vu Sachsenhausen an all Bréif geschriwwen huet "Die Hosenträger halten gut", a kee vun der Famill eppes mat deem Saz ufänke konnt, bis si de Monni Aloyse erëmgesinn hunn; ofgemoert bis op d'Schanken a mat senger vill ze weider Box, déi vun engem Seel zesumme gehale ginn ass. Si waren net drop komm, datt hien mat der Floskel verklausuléiert no Bretelle froe wollt. Ech erënnere mech drun, datt de Monni Aloyse anscheinend bei all Convoi, deen am KZ ukomm ass, gesot hätt "Ech duecht, dës Kéier, Georges, wier Deng domm Schnëss och derbäi." Dat war als bridderlech Zouwendung sengem klengen Brudder, mengem Grousspapp, Georges Muller géigeniwwer ze verstoen, dee Chance hat, als Resistenzler Schoulmeeschter am Gronn gewierscht an do net verrode ginn ze sinn. Ech erënnere mech drun, datt driwwer geschwat ginn ass, datt mäin anere Bopa, de Pierre Kisch, och Schoulmeeschter, vu Miinsbech op Bënzelt zwangsversat gi war, well e refuséiert huet "Heil Hitler" mat de Kanner an der Schoul ze maachen an dofir net "Gewähr" gebueden huet. Meng Bomi huet sech als jonk Mamm dunn mat den deemools scho 5 Kanner missen eleng erëmklappen. Duerch mengem Schwéierpapp seng Erzielungen hunn ech Biller am Kapp vun him, wéi hien als Véierjärege mat senger grousser Schwësteren a senger Mamm während der Ardennenoffensiv iwwert de Schumannseck aus Woltz geflücht ass an do een doudegen amerikaneschen Zaldot um aneren leie gesinn huet. Duerch dem Erny Lamborelle seng Erzielungen op de Familjekonveniater hunn ech Biller am Kapp vum Schicksal vu sengem Bop a sengen zwee Monnien, déi vun den Nazien hannert engem Auto duerch Clierf zu Daut geschleeft gi sinn, a vun engem weidere vu senger Monnien, deen net vun Tambow zrëckkomm ass. Duerch jiddesch Frënn ass iergendwann d'Shoa a mäi Bewosstsäin komm; hir Singularität hunn ech allerdéngs eréischt vill méi spéit realiséiert.

An ech kéint elo nach mat konkrete Beispiller weiderfueren. Dës Erzielungen hu mir als Kanner dachs, fir net ze soen bal all Dag, héieren.

Eis Kanner net méi.

D'Aenzeie gi rar, déi intuitiv Weidervermëttlung léisst no. D'Welt verännert sech

Ech widderhuele mech, wann ech soen, datt de Rietsruck, dee weltwäit duerch d'Gesellschaft geet, mir immens grouss Suerge bereet. Ech hat wierklech gehofft, datt mir no der Erfahrung vum 2. Weltkrich an

der Okkupatioun duerch Nazidäitschland hei am Land, mä och a ganz Europa an an der ganzer fräier Welt bäigeléiert hätten an net méi emfänglech wieren, fir déi vun de Populiste virgegaukelt einfach Äntwerten op komplex Froen. Dës ginn erfahrungsgeméis ëmmer op d'Käschten vu Minoritéiten a vun deene Persounengruppen, déi um Rand vun eiser Gesellschaft stinn a vun deene kritesche Membere vun der Gesellschaft. Ech hat och gehofft, datt mer als fräi europäesch Gesellschaft opgrond vun eise humanistesche Menschebild an eise Vertrauen an d'Demokratie immun wiere géint déi rietsextreem a rietspopulistesch Gefor. Säit dem 2. Weltkrich war et hei am Land normal, sech géint de Faschismus ze positionnéieren, oder, fir et mam Marlene Dietrich ze soen: Et war anstänneg, sech géint de Faschismus ze positionnéieren; den Anstand huet dat verlaangt!

Wa mer haut duerch d'Welt kucken, da musse mer entsat feststellen, dat deen Anstand a ville Kreesser fehlt. Als Lycéesdirektesch stellen ech mer an dem Kontext natierlech besonnesch d'Fro, wéi mir dës Haltung, déi mir nach quasi intuitiv als anstänneg internaliséiert hunn, un eis Jugend vermëttele kënnen, déi sech vun hirer Biographie hir zäitlech ëmmer méi wäit vun deene virdru beschriwwenen Erënnerungen oder direkt iwwermëttelten Erënnerungen entfernen.

Als Direktesch vun deem Lycée, deen dee gréissten Deel vun eise zukünftegen Educateuren an Educatrice forméiert, déi an hirem Berufsliewe bei de Kanner a Jugendlechen als Facteurs multiplicateurs wierke wäerten, fillen ech dës Verantwortung besonnesch staark. Ech sinn iwwerzeegt dervun, datt et un eis ass, fir derfir ze suergen, datt d'Erënnerung lieweg gehale gëtt. Net als Pflicht, mee als Verantwortung.

Dofir ass et wichteg, datt d'Hannergrondwëssen an de Schoule vermëttelt gëtt, fir datt eis Kanner an eis Jugendlechen an enger Welt, an der d'Medien sech méi séier entwéckelen, wéi mir kucke kënnen, an den Ënnerschied tëscht fundéierter Informatioun a Fakenews ëmmer méi schwierg gëtt, opgrond vun hirem ugeeeegente Wëssen, et fäerdeg bréngen, d'Orientéierung net ze verléieren an de populistesche Ratefänger net an d'Netz ze goen. Geschichtsunterricht kritt an deem Zesummenhank ee ganz neie Stellwäert, deen e leider an deene vergaangene Joerzengten zum Deel verluer huet. Ech ka mengem Mann nëmme Recht ginn – jo, och dat kënnt vir! –, wann hien als Historiker drop pocht, datt Geschicht eng Zukunftswëssenschaft ass! An dësem Sënn ass d'Erënnerung *net retrospektiv*, mee *prospektiv*. Erënneren heescht also net nëmme *zréckzedenken*, mä *no vir ze goen*, net nëmme *ze kucken*, mä *ze handeln*.

(Paus)

Virun enger Woch sinn ech op een Interview vun de Schwäizer Soziologen Carolin Amlinger an Oliver Nachtwey vun der Uni Basel gestouss, déi an hirer Etude mam Titel „Gekränkte Freiheit“ vun 2022 zur Conclusioun komm sinn, datt déi trotz der Erënnerungskultur aktuell op ville Plaze bestoend faschistesche Tendenzen sech zu engem groussen Deel aus Gefiller speisen, besonnesch aus dem Gefill vun noloossendem Wuelstand an Niddergank, dat sech individuell aus eegene a medial vermëttelte Beobachtungen zesummegereimt gëtt. Fir mech heescht dat, datt mir niewent der Erënnerungsarbecht besonnesch och d'Solidaritéit weiderhi fördere mussen, datt mer keen zréckloossen däerfen a ganz besonnesch derfir suerge mussen, datt d'Schéier tëscht aarm a räich net nach weider auserneeget, mä datt au contraire de Probleem vun de working Poor decidéiert ugaange gëtt! Dat heescht fir mech och, datt mir weiderhin decidéiert mussen an de Staat, an d'Infrastruktur, an d'Dengschtleeschungen an a d'Bildung investéieren.

Well Demokratie ass kee Status quo. Si ass kee Besëtz, mee eng *Aufgab*. Eng *Aufgab*, déi doranner besteet, nozelauschten an net ze jätzen, ze schützen an net ze zerstéieren, ze vereenen an net ze splécken ... fir ee fräit a friddlecht Zesummeliwwen ze garantéieren.

Fir ofzeschléissen wëll ech dem Comité de la mémoire de la 2e Guerre Mondiale ee grouse Merci soen fir hir immens wichteg Erënnerungsarbecht, déi onbedéngt weidergefouert gi muss; ech wëll der ganzer Ekipp vum LEM Merci soen, fir d'Organisationsarbecht, déi si zum groussen Deel iwwerholl hunn; der Schoulgemeinschaft vum LTPES a ganz besonnesch eise immens engagéierten Enseignanten, vun deenen der eng ganz Rei haut hei sinn, déi sech all mat ganzer Hingab fir d'Erënnerungsarbecht asetzen;

ganz besonnesch Merci soen wëll ech deene ville Jonken, de Schüler a Schülerinnen, déi haut de Programm gestalt hunn an sech dofir och intensiv mat der Thematik beschäftigt hunn.

Den Adorno huet geschriwwen: „*Aller politische Unterricht endlich sollte zentriert sein darin, daß Auschwitz nicht sich wiederhole.*“

Fir datt d'Affer, déi eis Grousselteren an Eltere bruecht hunn, net ëmsoss waren, brauche mir dës engagéiert, couragéiert, opgekläerten an historesch gebilte Jugend mat hirer kritescher, mä matmënschlecher, also ANSTÄNNECHER Haltung, fir eis Demokratie ze schützen a weiderzeféieren – haut a muer, méi wéi jee.

Merci.